

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки і підприємництва

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Допущено до захисту

“ _____ ” _____ 2023 р.

Зав. кафедри, к.е.н., доцент

_____ Прокопчук О.Т.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ
РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ НА ПРИКЛАДІ АТ
«РАЙФФАЙЗЕН БАНК» М. КИЇВ**

Виконала – студентка 2 курсу,
групи 22 м-ф
освітньої програми «Фінанси, банківська
справа та страхування»
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування
МОСЬОНДЗ Юлія Валентинівна

Науковий керівник – к.е.н., доцент
БОНДАРЕНКО Наталія Вікторівна

Умань -2023

Реферат
на кваліфікаційну роботу:
Сучасні проблеми формування та оцінки ресурсної бази банків на прикладі АТ
«Райффайзен Банк» м. Київ

студентки факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва Мосьондз Ю.В.

Аналіз наукових джерел вказує на різноманітні підходи до сучасні проблеми формування та оцінки ресурсної бази. Отже, у цьому дослідженні, яке складається із трьох розділів, використовується інформація з наукових статей та узагальнених даних комерційних банків і Національного банку України.

Загальний об'єм роботи складає 45 сторінок. Робота містить 8 рисунків та 14 таблиць. Кількість використаних джерел становить 41 наукову працю та Інтернет-ресурсів.

Мета дослідження полягає у визначенні та аналізі сучасних проблем, що виникають у процесі формування та оцінки ресурсної бази комерційних банків.

Для проведення аналізу щодо сучасних викликів у формуванні та оцінці ресурсної бази банків були використані різноманітні методи дослідження, включаючи статистичний, математичний, техніко-економічний та фінансовий аналіз, а також методи спостереження і графічного аналізу. В ході дослідження були виокремлені ключові аспекти та враховані фактори впливу на зазначену тему.

Перший розділ роботи – теоретичний. В ньому розкривається теоретичні підходи до розкриття сутності ресурсної бази та визначено сучасні проблеми формування. Другий розділ – практичний. В ньому здійснено фінансово-економічну характеристику та проведено оцінку депозитних ресурсів як головних у формуванні ресурсної бази, на прикладі АТ «Райффайзен Банк». У третьому розділі розглянуто методи мінімізації ризиків у процесі формування банками ресурсної бази.

Анотація

У даній кваліфікаційній роботі проведено дослідження актуальних проблем, пов'язаних із формуванням та оцінкою ресурсної бази комерційних банків, взявши за основу досвід АТ «Райффайзен Банк». Робота висвітлює виклики ліквідності, кризової стійкості та забезпечення ресурсів, що виникають у сучасному фінансовому середовищі. Зокрема, розглядаються питання технологічної трансформації, розширення ресурсів та мінімізація ризиків як ключові аспекти ефективного функціонування банку та формування банками ресурсної бази зокрема.

Ключові слова: *фінансові ресурси, депозити, регулятивний капітал, кредитування, ризик-менеджмент, фінансова стійкість, ресурсна база, нормативи ліквідності*

The Summary

In this qualification work, a study of topical issues related to the formation and evaluation of the resource base of commercial banks was conducted, based on the experience of Raiffeisen Bank JSC. The paper highlights the challenges of liquidity, crisis resilience and resource provision arising in the current financial environment. In particular, the issues of technological transformation, expansion of resources and minimization of risks are considered as key aspects of the effective functioning of the bank and the formation of the resource base by banks in particular.

Keywords: *financial resources, deposits, regulatory capital, lending, risk management, financial stability, resource base, liquidity ratios*

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ПРОБЛЕМ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ ...	7
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ НА ПРИКЛАДІ АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»	16
2.1. Фінансово-економічна характеристика АТ «Райффайзен Банк»	16
2.2. Оцінка депозитної діяльності АТ «Райффайзен Банк»	29
РОЗДІЛ 3. МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ БАНКАМИ РЕСУРСНОЇ БАЗИ	35
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Ресурсна база будь-якого банку становить основу його діяльності, оскільки процеси формування цієї бази тісно пов'язані з активними операціями банку. Розуміння економічного змісту ресурсної бази банків, а також оцінка проблем, пов'язаних із її ефективним формуванням та раціональним використанням, набуває надзвичайної ваги, особливо для вітчизняних банківських установ. Оптимально сформована, достатня за обсягами та збалансована ресурсна база є ключовою передумовою банківської прибутковості, а також забезпечує належний рівень ліквідності та довіри зі сторони ринкових учасників.

Україна стикається із високим попитом на банківські кредити, особливо довгострокові, через необхідність прискореного розвитку виробництва та обмеженість фондового ринку. Це ставить перед банками завдання ефективної організації роботи для швидкого нарощування ресурсів. Зміцнення ресурсної бази українських банків є ключовою передумовою для подальшого розвитку економіки, оскільки воно визначає можливості підвищення інвестиційної активності за рахунок внутрішніх резервів національного господарства. Такий контекст у вітчизняній економіці взагалі та на банківському ринку зокрема визначає обрання даної теми для кваліфікаційної роботи та підкреслює її актуальність.

Національна та міжнародна наукова спільнота активно займається дослідженнями у галузі формування та оцінки ресурсної бази комерційних банків. Втім, необхідно провести додаткові дослідження та узагальнення в контексті вирішення питань, пов'язаних із створенням та ефективним використанням ресурсної основи банківських установ.

Мета дослідження полягає у визначенні та аналізі сучасних проблем, що виникають у процесі формування та оцінки ресурсної бази комерційних банків. Дослідження спрямоване на виявлення ключових аспектів, які впливають на ефективність управління ресурсами банківських установ у сучасних умовах фінансової нестабільності та конкурентного середовища. При цьому

враховується роль різноманітних депозитних продуктів, стратегій їх залучення та вплив зовнішніх факторів на цей процес. Дослідження спрямоване на надання рекомендацій та вирішення виявлених проблем з метою поліпшення управлінських рішень та забезпечення стійкості банківської системи.

Для досягнення зазначеної мети важливо вирішити наступні завдання:

- розглянути теоретичні передумови формування ресурсної бази та визначити її проблеми у банківських установах;
- дослідити результати роботи та дати оцінку фінансово-економічній діяльності банку;
- простежити організацію формування та оцінки ресурсної бази банків;
- провести оцінку депозитної діяльності банківської установи;
- простежити методи мінімізації ризиків у процесі формування банками ресурсної бази.

Об'єктом дослідження процес виникнення сучасних проблем, пов'язаних із формуванням та оцінкою ресурсної бази банків.

Предметом дослідження є економічні взаємовідносини, що виникають під час утворення ресурсної основи банківських установ України.

Методологічна основа дослідження полягає в застосуванні різноманітних загальнонаукових і спеціальних методів для аналізу та вивчення ризиків, пов'язаних із банківською діяльністю. У межах дослідження ці методи включають аспекти, такі як аналіз ресурсної бази комерційного банку, використання статистичних методів, економетричних підходів, порівняльний аналіз та графічні методи.

Для написання кваліфікаційної роботи використовується різноманітна інформаційна база, що допомагає забезпечити обґрунтованість та комплексність дослідження. Вона включає в себе наукові праці в галузі формування ресурсної бази комерційних банків. Дослідження також може враховувати порівняльний аналіз з іншими банками та надавати рекомендації з приводу покращення залучення ресурсів банківськими установами.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ПРОБЛЕМ У БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ

Банківські установи виконують особливу функцію у вигляді фінансового посередництва, і успішне виконання цієї ролі визначається великою мірою здатністю банку привертати вільні грошові кошти суб'єктів ринку. Формування ресурсної бази є ключовим аспектом економічної діяльності банківських установ, оскільки ведення господарських операцій потребує наявності визначеної суми грошових коштів, або ресурсів. Ефективність сформованих ресурсів комерційних банків визначає важливі показники їхньої діяльності, такі як рентабельність та ліквідність.

Робота визначає необхідність та важливість дослідження сутності терміну «ресурсна база банку». Багато дослідників використовують термін «ресурсна база», тлумачачи його як еквівалент банківських ресурсів. Термін «ресурсна база» часто вважається ідентичним із залученими в різноманітні пасиви [8]. Отже, ми повинні розкрити сутність термінів «банківські ресурси» та «банківський капітал».

Оскільки нагромадження власного капіталу є першим етапом у формуванні банківських ресурсів, доречним буде розпочати з розуміння сутності банківського капіталу. Визначення капіталу має багато розбіжностей, що ускладнює подальший розвиток теоретичних концепцій та використання банківського капіталу на практиці. Взаємини банків із клієнтами, органами нагляду та регулювання також залежать від правильного розуміння сутності банківського капіталу.

В сучасній економічній літературі відсутнє єдине тлумачення поняття «банківський капітал». Часто це поняття ототожнюється з іншими економічними термінами, такими як ресурси, запаси, фонди та інші.

Так, у Енциклопедичному словнику бізнесмена [15] банківський капітал визначається як «сукупність грошових капіталів (власний і залучених коштів), якими оперують банки... вони приносять власнику банківський прибуток».

Деякі російські економісти розглядають банківський капітал як окрему грошову форму промислового капіталу, що підпорядковується в русі кругообігу промислового капіталу [6]. Обидві точки зору мають спільну рису в тому, що банківський капітал пов'язаний виключно з грошовим капіталом; однак таке визначення, на наш погляд, не вичерпно розкриває поняття банківського капіталу, оскільки капітал, загалом, і банківський капітал, зокрема, можуть існувати у матеріально-речовій формі.

Деякі економісти розглядають банківський капітал як сукупність всіх ресурсів, що банк залучив, оскільки він вкладає їх тільки для отримання прибутку. М. Д. Алексеєнко розглядає банківський капітал як «грошові кошти та виражену в грошовій формі частку матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, які перебувають у розпорядженні банку та використовуються ним для здійснення операцій із розміщення коштів і надання послуг з метою одержання прибутку» [1]. Інші автори, такі як О.В. Васюренко, О. А. Кириченко вважають банківський капітал сумою різних ресурсів. Колектив авторів Енциклопедії банківської справи України зазначив, що «банківський капітал – це сукупність різних видів грошових капіталів, коштів, які використовує банк у вигляді банківських ресурсів для забезпечення своєї діяльності, здійснення різноманітних операцій та одержання прибутку. Складається з власного капіталу банку та залучених коштів» [16]. Ця група вчених розглядає банківський капітал як сукупність всіх ресурсів, які банк залучає для виконання активних та інших операцій, незалежно від права власності на них.

Отже, визначено, що поняття банківського капіталу може вживатися в широкому розумінні, і тому слід вивчити, як трактуються поняття «банківські ресурси». Ці два терміни можна вважати тотожними, або ж необхідно розглядати їхні відмінності. Це має важливе значення, оскільки це дослідження зосереджено на ресурсній базі банків, яку багато дослідників вважають тотожністю з "банківськими ресурсами".

Видатний внесок у вивчення проблеми формування банківських ресурсів зробили зарубіжні економісти, такі як Д. Полфреман, Ф. Форд, Е. Рід, Р. Коттер, Р. Сміт, Дж. Сінкі та інші. Вони розглядають це питання в контексті управління банківським капіталом та зобов'язаннями, уникаючи вживання терміну «банківські ресурси». Замість цього вони аналізують сутність пасивних операцій, розглядаючи пасиви з погляду банківського балансу [34, 35, 36].

У фінансово-економічному словнику визначено банківські ресурси як кошти в розпорядженні банків, які використовуються для різних активних операцій. Економічна енциклопедія трактує це поняття як складову частину фінансових ресурсів, що включає в себе власні та залучені засоби банків.

Деякі українські науковці, такі як О. В. Соколова та інші, визначають ресурси банку як сукупність його власних та залучених коштів. Однак інші розглядають банківські ресурси як статутний капітал, фонди та кошти, залучені банком через пасивні операції.

Науковці також висловлюють точки зору щодо тотожності понять «банківський капітал» і «банківські ресурси». Відомий економіст М.Д. Алексеєнко розглядає їх як ідентичні терміни, але важливо враховувати різні джерела цих ресурсів, такі як залучені кошти та внутрішні джерела банку [1].

Отже, визначення «банківські ресурси» може розглядатися як сукупність акумульованих грошових коштів у розпорядженні банку. Ці кошти відображають його зобов'язання перед власниками та кредиторами, і вони можуть бути використані для активних операцій та надання послуг, сприяючи отриманню прибутку та створенню умов для подальшого зростання банку.

Отже, підсумовуючи усе вищезазначене, у нашому дипломному дослідженні ми використовуватимемо терміни «банківські ресурси» та «ресурсна база» як взаємозамінні. Слід відзначити, що ресурси банку, представлені у вигляді коштів, накопичуються за допомогою емісії пайових цінних паперів, тимчасового користування коштами суб'єктів економіки, а також внутрішньобанківських джерел, включаючи результати фінансової діяльності, і використовуються для подальшого розміщення відповідно до

стратегії банку для отримання прибутку, забезпечення ліквідності та зміцнення його фінансового стану відповідно до вимог регулюючих органів. Ці ресурси розглядаються на мікроекономічному рівні.

З погляду макроекономіки, ресурси банківської системи, або банківські ресурси на загальноекономічному рівні, представляють собою загальну суму залучених коштів усіх банківських установ системи. Їхня мета – задоволення різноманітних потреб суб'єктів економіки, фінансування державних потреб. В такому контексті банківські ресурси стають важливим елементом економічного зростання країни.

Для глибшого розуміння мобілізації банківської ресурсної бази важливо детально вивчити її склад і структуру. Розкриття сутності ресурсної бази банків можливе через розгляд джерел її формування. Банки, як провідні посередники фінансового ринку та комерційні підприємства, формують свої ресурси в трьох основних напрямках: формування власних коштів для забезпечення економічної самостійності; залучення грошових коштів від юридичних та фізичних осіб; позичення коштів на фінансовому ринку. Залучені та позичені кошти утворюють зобов'язання банку, і формування банківських ресурсів з цих джерел часто називається пасивними операціями. В економічній літературі дослідження пасивних операцій банків часто акцентується на процесі мобілізації коштів, який є основною складовою їх формування. При аналізі видів пасивних операцій існує деяка розбіжність між науковцями, основним чинником якої є місце та джерела залучення ресурсів.

Щодо утворення ресурсної бази банку, важливим етапом є перше створення власних ресурсів. Ці ресурси складаються з внесків засновників і акціонерів, перебувають у власності банку та відіграють ключову роль на етапі його утворення. Власні ресурси банку є важливим елементом його подальшої діяльності, забезпечуючи економічну самостійність і стабільність його функціонування. Згідно з національним законодавством, банк формує різноманітні фонди та резерви. Нерозподілений прибуток, який перебуває в

обігу банку для майбутнього використання, також вважається власним ресурсом.

Подальший етап включає формування зобов'язань банку, або ресурсів, які створюються в процесі його діяльності. Ці зобов'язання можуть бути різноманітні та поділяються на такі види: зобов'язання перед клієнтами банку – фізичними і юридичними особами, зобов'язання перед центральним банком та установами бюджету, зобов'язання перед іншими банками, цінні папери власного боргу, інші зобов'язання (рис. 1.1).

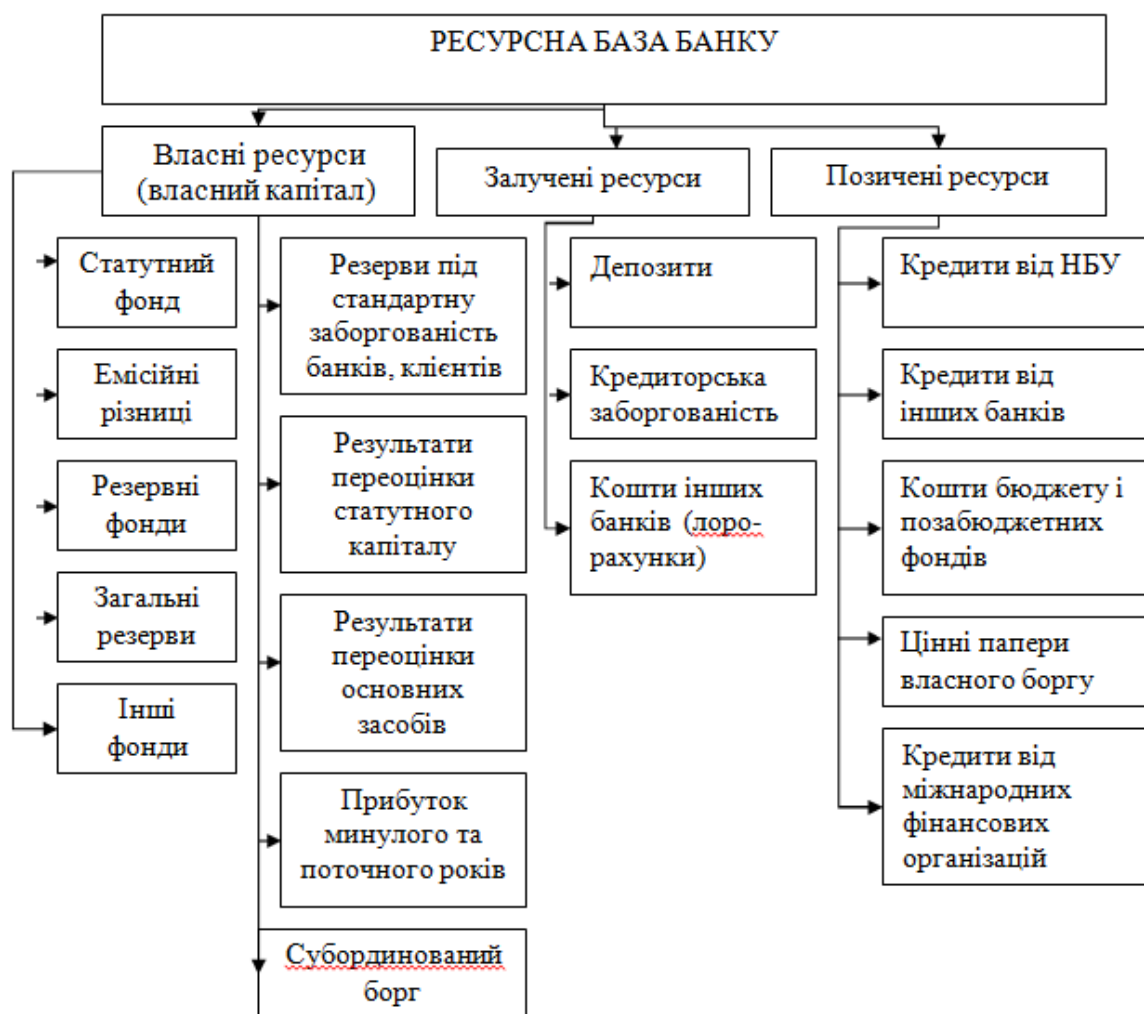

Рис. 1.1. Структура ресурсної бази банків [11]

У економічній літературі спостерігаються значні розбіжності у визначенні структури залучених коштів. Деякі дослідники розглядають під залученими коштами сукупність депозитних та недепозитних джерел формування цього

виду ресурсів, тоді як інші чітко відділяють залучені (депозитні операції юридичних та фізичних осіб) від позичених (кошти у формі кредитів інших інституційних учасників ринку капіталу, кошти від реалізації власних цінних паперів) джерела формування.

Вважаємо за доцільне розрізняти залучені та позичені кошти, оскільки вони мають різну економічну природу. Депозитні операції являють собою виключно залучені кошти від третіх осіб, тоді як позичені кошти охоплюють фінансові ресурси інших учасників ринку в структурі зобов'язань, а також кошти, отримані через продаж власних боргових зобов'язань банку у формі цінних паперів. Залучені кошти становлять значну частину зобов'язань банку і є основним джерелом формування його ресурсів, які використовуються для активних операцій.

Отже, можемо сформулювати визначення залучених банківських ресурсів. Залучені банківські ресурси – це кошти, що мобілізує банківська установа на фінансовому ринку за ініціативою фізичних та юридичних осіб, що мають право на тимчасове розпорядження цими коштами з метою розміщення у активах та отримання прибутку.

Таким чином, до залучених банківських ресурсів відносяться різноманітні види депозитів, такі як залишки на поточних рахунках клієнтів, ощадні та строкові вклади фізичних і юридичних осіб, вклади до запитання, різні види депозитних рахунків (умовні, заставні, брокерські, цільові депозити тощо), а також кошти на кореспондентських рахунках інших банків (лоро-рахунки). Загалом, всі рахунки клієнтів, відкриті у банку, об'єднуються терміном "депозити", а отримані через ці депозитні операції кошти називаються депозитними зобов'язаннями.

Термінами доступності для банку ресурсної бази можна розділити на дві частини. Перша частина постійно перебуває в розпорядженні банку і може бути вилучена лише при його ліквідації або реорганізації. До цих ресурсів відносяться власні кошти банку, будівлі, які належать йому на правах власності, та обладнання, придбане банківською установою. Друга частина

ресурсів банку доступна йому тільки на певний термін. До цієї частини належать залучені та позичені кошти на фінансовому ринку, а також орендовані будівлі та обладнання. Такий підхід до характеристики ресурсів дозволяє банкам оцінити стійкість своїх ресурсів і вживати заходів для підвищення економічної стійкості, а також розробляти збалансовану політику управління активами і пасивами, забезпечуючи максимальну прибутковість діяльності при дотриманні вимог до ліквідності.

Цей підхід до класифікації ресурсів банку розподіляє їх на ресурси прямого прогнозування (наприклад, засоби банку і нерозподілений прибуток) та ресурси непрямого прогнозування (такі як залишки коштів на рахунках суб'єктів господарювання, кошти в розрахунках). Також ресурсну базу банків можна класифікувати з точки зору ініціативи залучення. Клієнти банку можуть виступати як ініціатори залучення коштів, вкладаючи їх на депозити або зберігаючи на поточних рахунках (залучені кошти), або ж банк сам може бути ініціатором отримання коштів (позичені ресурси), наприклад, через емісію боргових цінних паперів або залучення міжбанківських кредитів.

Розширення ресурсної бази є ключовим для ефективності банківської системи, оскільки вона визначає можливість банку існувати та розвиватися. Розмір власного капіталу банку безпосередньо впливає на масштаб та види його операцій. Зростання ресурсної бази сприяє розвитку банківської системи та економіки в цілому, забезпечуючи необхідні рівні залучення ресурсів та сприяючи фінансовій стійкості.

У великій мірі роль ресурсної бази визначає успішність банківської установи, впливаючи на її стабільність та здатність виконувати роль учасника розрахунків у економіці. Вироблення і розвиток ресурсів є важливим фактором для подальшого росту економіки та її інтеграції в світовий ринок.

На нашу думку основними джерелами формування ресурсної бази комерційного банку є депозити фізичних та юридичних осіб. Депозити фізичних осіб представляють собою залучення грошових коштів від приватних осіб, які розміщують свої заощадження в банку. Це є класичним та найбільш

поширеним джерелом для банків, що забезпечує стабільність та ліквідність. Депозити юридичних осіб включають в себе внески великих та малих підприємств. Це дозволяє банку розширювати фінансові можливості, надаючи йому засоби для розміщення нових кредитів та розвитку кредитного портфеля (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Основні джерела формування ресурсної бази комерційного банку

Джерела	Опис
Депозити фізичних осіб	Класичне та основне джерело для банків, забезпечує стабільність та ліквідність.
Депозити юридичних осіб	Внески великих та малих підприємств, що дозволяють банку розширювати свої фінансові можливості та розмір кредитного портфеля.
Міжбанківські позики	Отримання коштів від інших банків, які можуть використовуватися для ліквідності та різноманітних кредитних операцій.
Емісія цінних паперів	Випуск та реалізація облігацій, акцій та інших цінних паперів для привертання капіталу та збільшення ресурсної бази.
Приватні позики та кредити	Видача кредитів та позик фізичним та юридичним особам, які стають джерелом прибутку та можуть бути використані для розширення банківської діяльності.
Інвестиційна діяльність	Отримання доходу від інвестицій у цінні папери, нерухомість та інші фінансові інструменти, що сприяє додатковому збільшенню ресурсної бази.
Клірингові операції	Отримання коштів від клірингових операцій та інших фінансових послуг для підтримання ліквідності та ресурсної стабільності.
Фінансові інновації	Впровадження нових технологій та фінансових інновацій, які дозволяють банку створювати нові продукти та залучати ресурси через інноваційні канали.

Ці два основних джерела мають важливе значення для ефективного функціонування банку. Депозити фізичних осіб вказують на рівень довіри та залученість населення до банку, що впливає на його фінансову стабільність. З іншого боку, депозити юридичних осіб дозволяють банку працювати з корпоративними клієнтами, розширювати свої послуги та генерувати прибуток.

Отже можемо сформулювати сучасні проблеми формування та оцінки ресурсної бази банків: залежність від економічних коливань, нестабільність ставок на ринку, зменшення довіри клієнтів, регулятивні обмеження,

конкуренцію на ринку, вплив інновацій та технологічних змін, а також кредитний ризик (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Сучасні проблеми формування та оцінки ресурсної бази банків

Проблема	Опис
Залежність від економічних коливань	Банки часто стикаються з ризиком залежності від економічних змін, що може призвести до коливань в розміщенні депозитів та кредитуванні.
Нестабільність ставок на ринку	Зміни у рівні ставок можуть впливати на рентабельність депозитів та вартість залучення коштів. Це може призводити до непередбачуваності при формуванні ресурсів.
Зменшення довіри до банківської системи	Скандали, кризи та інші проблеми можуть призвести до зменшення довіри клієнтів, що може вплинути на обсяги залучених ресурсів та загрожувати стійкості банку.
Регулятивні обмеження	Зміни в законодавстві та регулюванні фінансового сектору можуть впливати на можливості банків щодо залучення та використання ресурсів, обмежуючи їхні можливості.
Конкуренція на ринку	Зростання конкуренції між банками може призвести до падіння марж, що в свою чергу впливає на рентабельність та ефективність формування ресурсної бази.
Інновації та технологічні зміни	Зміни в технологічному середовищі та розвиток фінтех-сектору можуть ставити банки перед викликами у забезпеченні конкурентоздатності та привертанні нових ресурсів.
Кредитний ризик	Погана якість кредитного портфеля може стати причиною проблем в оцінці ресурсної бази через можливу невиклату кредитів та втрату вартості активів.

У сучасних умовах формування та оцінки ресурсної бази банків постають перед викликами, такими як економічна нестабільність, конкуренційний тиск, технологічні інновації, що вимагає від банківських установ гнучкості та високої реактивності до змін. Депозитна політика та формування ресурсної бази є ключовими аспектами стратегічного управління банку, і ефективне вирішення цих завдань визначатиме його стійкість та конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг.

У цілому, вирішення проблем формування та оцінки ресурсної бази банку вимагає комплексного підходу, урахування сучасних викликів та постійного вдосконалення стратегії управління фінансовими ресурсами.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКИ РЕСУРСНОЇ БАЗИ БАНКІВ НА ПРИКЛАДІ АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК»

2.1. Фінансово-економічна характеристика АТ «Райффайзен Банк»

Акціонерний комерційний банк «Аваль», який далі буде називатися «Райффайзен Банк», був заснований 27 березня 1992 року та зареєстрований Національним банком України як акціонерне товариство відкритого типу відповідно до законодавства України. У квітні 1994 року банк зазнав переорганізації та отримав статус Акціонерного Поштово-Пенсійного Банку «Аваль».

Із жовтня 2005 р. банк є частиною іноземної банківської групи Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ (Австрія).

У 2020 році була проведена наступна реєстрація, і банк змінив свій статус на Приватне акціонерне товариство. «Райффайзен Банк Аваль» здійснює свою діяльність на підставі Загальної банківської ліцензії №10 від 18 червня 2020 року, виданої Національним банком України, та відповідно до чинного законодавства, зокрема Закону України «Про банки і банківську діяльність» та інших нормативних актів Національного банку України (рис. 2.1) [22, 23, 24].

Із 17 червня 2021 року Акціонерне товариство «Райффайзен Банк Аваль» офіційно змінює свою назву на Акціонерне товариство «Райффайзен Банк» з відповідними змінами у статуті банку та державному реєстрі. «Райффайзен Банк» приймає вклади від фізичних, юридичних осіб та бюджетних установ, надає кредити, здійснює платіжне обслуговування в Україні та переказ коштів за кордон, проводить операції з обміну іноземних валют, розрахунково-касове обслуговування та інші банківські послуги для своїх клієнтів. Групі РБІ на кінець березня 2021 р. належало 68,26% акцій Райффайзен Банку, ще 30% – Європейському банку реконструкції та розвитку. Райффайзен Банк надає широкий перелік фінансових послуг 2,6 млн клієнтам через загальнонаціональну мережу, до якої входять 393 відділення та близько 1800

банкоматів по всій Україні, а також мобільні додатки Raiffeisen Online та Raiffeisen Business Online.

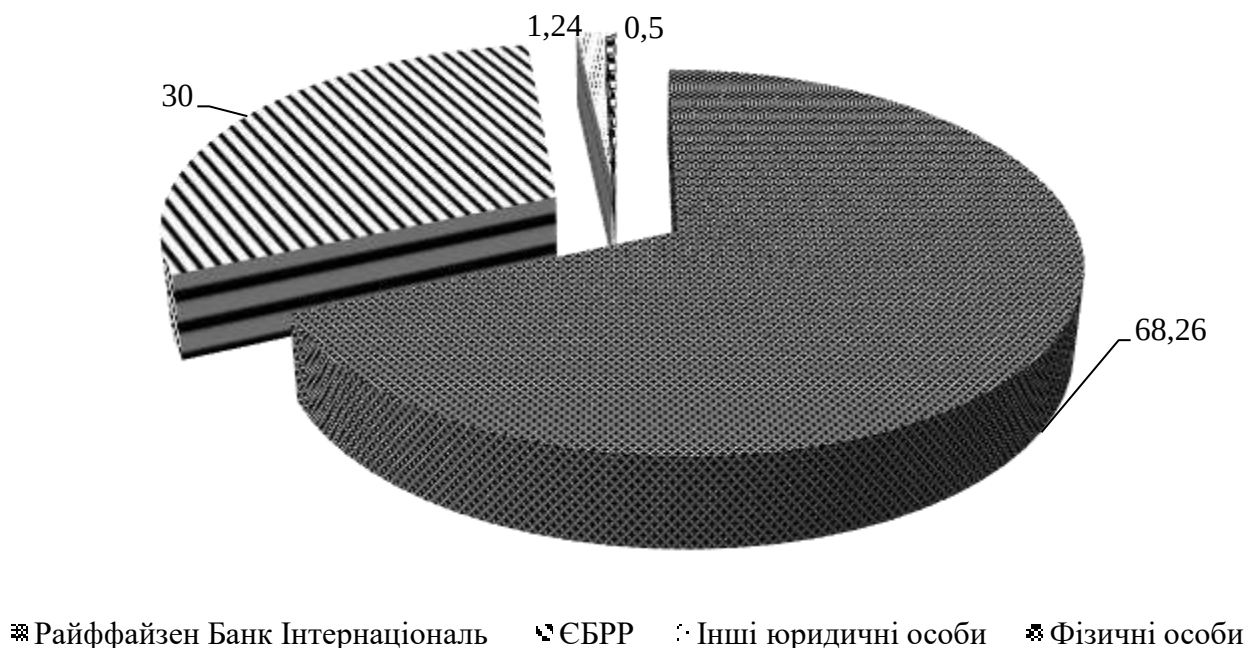

Рис. 2.1 Структура акціонерів АТ «Райффайзен Банк» станом на 31.12.2022 р. [22, 23, 24, 25].

З початку 1999 року «Райффайзен Банк» є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, який діє відповідно до Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Фонд забезпечує покриття зобов'язань «Райффайзен Банку» перед його вкладниками-фізичними особами на суму до 200 тис. гривень на кожного вкладника у випадку банкрутства або відкликання банківської ліцензії Національного банку України. Центральний офіс «Райффайзен Банку» розташований у місті Київ.

Материнським банком та власником контрольного пакету акцій АТ «Райффайзен Банк» є «Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ» (Raiffeisen Bank International AG) з Австрії. Контроль над прямим власником, а саме материнським банком «Райффайзен Банк Інтернаціональ АГ», здійснюється через «Райффайзен-Холдінг Нідеростеррайх-Він ТОВ», Австрія (Raiffeisen-Holding Niederösterreich-Wien registrierte Genossenschaft mit beschränkter Haftung). Таким чином, «Райффайзен-Холдінг Нідеростеррайх-Він ТОВ» є кінцевою контролюючою стороною для «Райффайзен Банк». Проаналізуємо

зміни кількості відділень банку та консолідовану кількість працівників за 2018-2022 рр. (рис.2.2).

Рис. 2.2. Кількість відділень та працівників АТ «Райффайзен Банк», од.

Щільна мережа відділень банку, з одного боку, сприяє росту клієнтської бази (хоча в контексті загальної цифровізації цей вплив частково нейтралізується якістю технологічного та інформаційного забезпечення). З іншого боку, формування такої мережі призводить до загального збільшення витрат фінансової установи. АТ "Райффайзен Банк" об'єктивно не є лідером за кількістю відділень в Україні (першу позицію займає АТ "ПриватБанк"), і після 2021 року їх кількість значно зменшилася внаслідок стратегії збалансованого управління витратами. За період з 2018 по 2021 роки кількість відділень становила від 490 до 499, але в 2022 році вона скоротилася на 99, що є 20% зменшенням [22, 23, 24, 25]..

Таке скорочення кількості відділень супроводжується відповідним скороченням персоналу – від 7847 працівників у 2018 році до 6608 у 2022 році. Тобто, скорочення персоналу відбувалося щорічно: у 2019 році було звільнено 92 людини, у 2020 році – ще 96, у 2021 році скорочення склало 128 осіб, і найбільше зменшення трудових ресурсів (-12,26% від попереднього року) сталося в 2022 році – 923 особи.

Описана політика управління персоналом була обумовлена потребою збалансувати витрати та підвищити рівень цифрової трансформації, що призвело до заміщення частини персоналу технологіями.

На рис. 2.3 наведено ключові історичні події та досягнення «Райффайзен Банк», які сприяли йому завоювати визначальні позиції в рейтингах банківського ринку, які він утримує на даний момент.

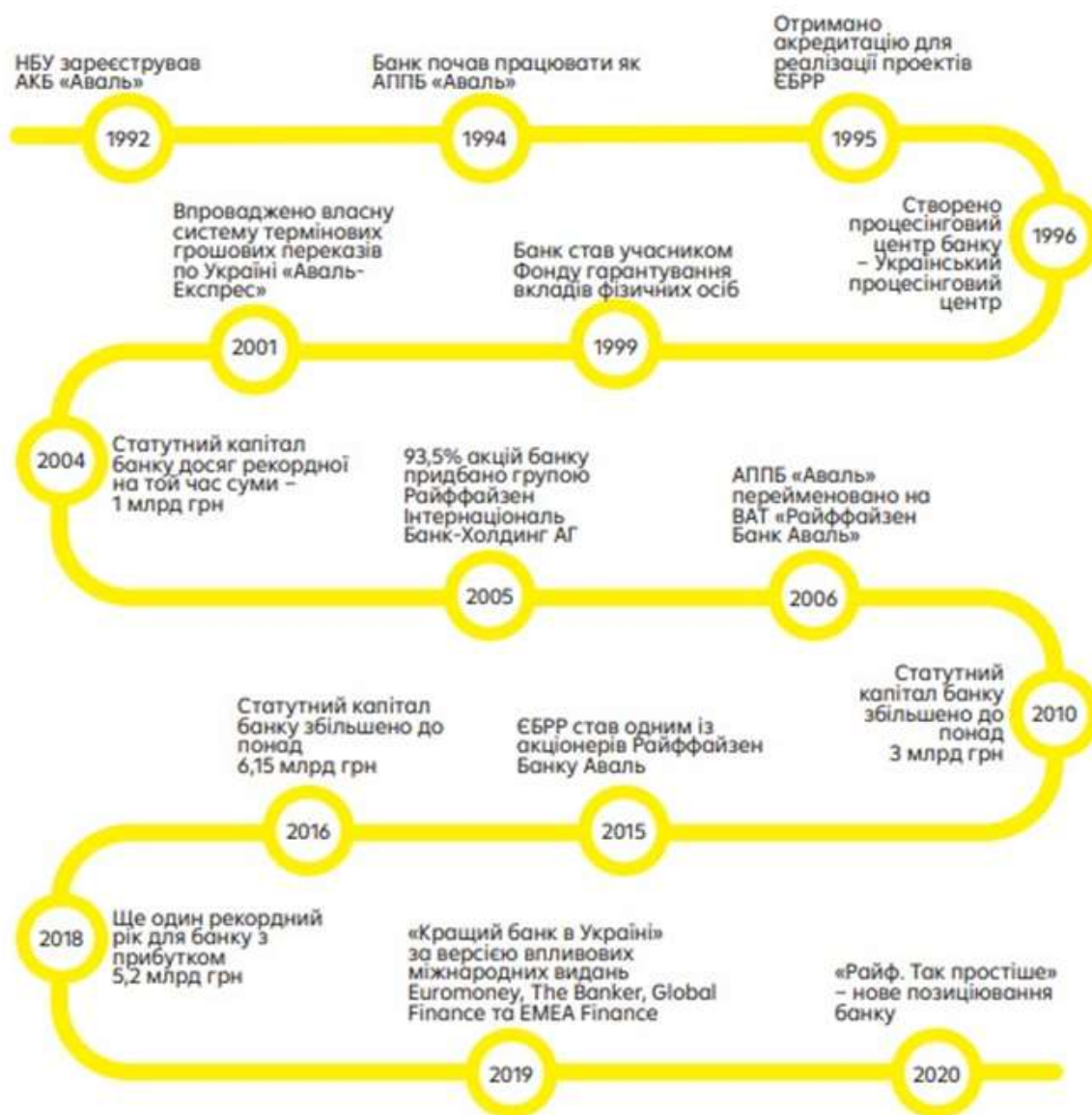

Рис. 2.3 Основні події та досягнення АТ «Райффайзен Банк»

Найбільш значущою частиною структури активів є кредити, надані клієнтам, які становлять приблизно половину загальних активів. Така велика частка може свідчити про акцент Банку на досягнення прибутковості.

Проте за три роки спостерігається тенденція до їхнього зменшення на приблизно 22%, з 64,12% у 2018 році до 42,70% у 2020 році. Значущим показником активів за цей тримісячний період також є заборгованість перед кредитними установами, яка помітно збільшилась на близько 13% та зросла з 10,34% у 2018 році до 23,87% у 2020 році. Ще однією значущою частиною активів є грошові кошти та їх еквіваленти, що свідчить про увагу Банку до забезпечення ліквідності (рис. 2.4) [22, 23, 24, 25].

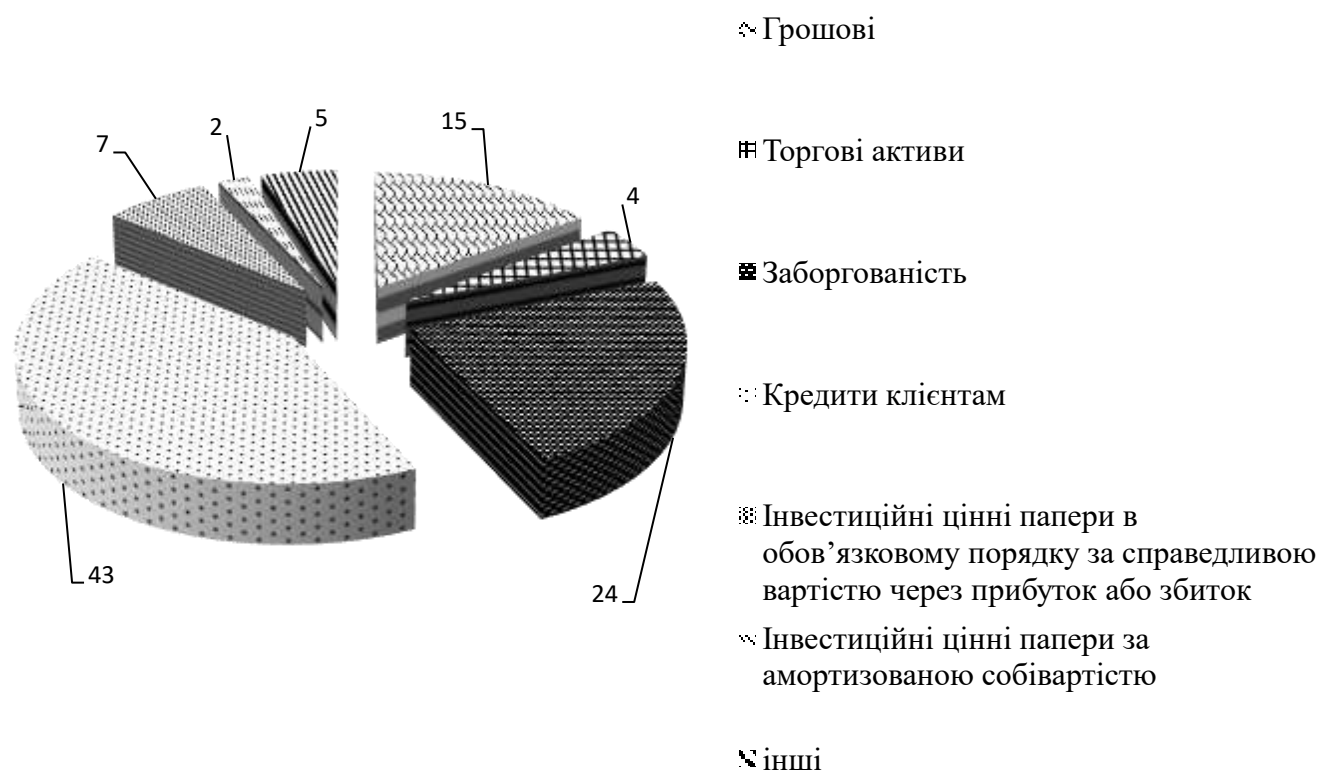

Рис. 2.4. Структура активів АТ «Райффайзен Банк»

Найнижчі значення відзначаються у сегменті інвестицій у нерухомість, який, крім того, демонструє тенденцію до зменшення (від 0,18% у 2018 році до 0,10% у 2020 році), та інвестицій у дочірні підприємства – 0,05%. Це може свідчити про те, що Банк провадить обмежену інвестиційну діяльність.

Щодо структури пасивів (рис. 2.5), найзначущу частку у їхньому складі становить заборгованість перед клієнтами, що протягом трьох років складає близько понад 90% від сумарних зобов'язань. Це свідчить про активну стратегію банку з приваблення коштів та високий рівень довіри з боку клієнтів.

Інший значущий показник – статутний капітал, який становив майже половину від загального обсягу власного капіталу банку протягом періоду з 2018 по 2020 роки. Додатково сплачений капітал за той же період становив приблизно 20% від сумарного власного капіталу. Такі показники можуть свідчити про значну залежність банку від його власників.

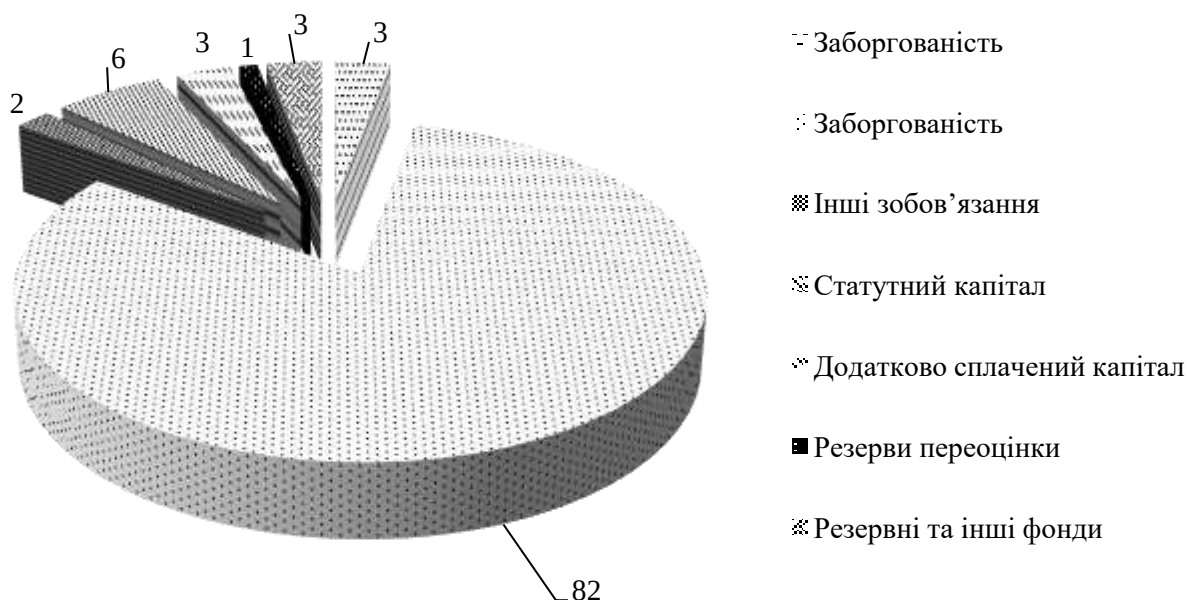

Рис. 2.5. Структура пасивів АТ «Райффайзен Банк»

Мінімальний обсяг зобов'язань в структурі відзначається серед торгових зобов'язань, які становлять 0,03% у 2020 році, та відстрочених податкових зобов'язань, які також складають 0,03%. Найменша частка серед власного капіталу припадає на резерви переоцінки, що протягом періоду з 2018 по 2020 роки становлять приблизно 7%.

Щодо загального обсягу активів та пасивів банку, що протягом трьох років значно зросла сума активів, з 73 800 833 тис. грн. у 2018 році до 107 361 130 тис. грн. у 2020 році. Збільшилася також загальна сума зобов'язань - від 62 109 740 тис. грн. у 2018 році до 94 277 840 тис. грн. Невелике збільшення показників спостерігається у загальній сумі власного капіталу, яка зросла з 11 691 093 тис. грн. у 2018 році до 13 083 290 тис. грн. у 2020 році. Така тенденція до зростання показників свідчить про активний розвиток банку, залучення

нових ресурсів та підвищення прибутковості його діяльності. Навіть при наявності широкого спектру послуг, які Банк може надавати своїм клієнтам, оскільки він є універсальним, спостерігається виражена нахилена орієнтація на обслуговування великих та малих підприємств за обсягами проведених операцій. Проведемо аналіз основних балансових показників для виявлення тенденцій їх зміни (табл. 2.1) [22, 23, 24, 25].

Таблиця 2.1

Фінансово-економічні показники АТ «Райффайзен Банк»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.
Показник достатності капіталу згідно з Базелем II, %	24,19	23,14	20,83	22,53	-
Показник достатності регулятивного капіталу згідно з вимогами НБУ	26,82	19,48	19,04	19,13	18,04
Кількість відділень банку	496	498	499	490	391
Кількість працівників (консолідовано)	7847	7755	7659	7531	6608

Чим вищий рівень показника достатності капіталу, тим більш привабливою стає фінансова установа для клієнтів, оскільки зменшується ймовірність того, що банк не зможе виконати свої зобов'язання.

За загальноприйнятою методикою оцінювання достатності капіталу відповідно до Базеля II враховуються: вимоги до мінімального розміру власного капіталу для покриття кредитних, ринкових та операційних ризиків; перевірка органами банківського нагляду, включаючи оцінку ризиків при формуванні банківських резервів та дискреційні елементи нагляду; прозорість та ринкова дисципліна, які вимагають публічного розкриття фінансової звітності банку.

Показник достатності капіталу за Базелем II для Банку коливався, проте, протягом всіх років аналізованого періоду він був більшим за 20%. У 2022 році офіційна інформація щодо цього показника не публікувалася через зміни у методиці розрахунку. З урахуванням цього факту, слід порівняти ці дані із показником достатності регулятивного капіталу відповідно до вимог

Національного банку України (рис. 2.6). Спосіб розрахунку достатності капіталу відповідно до вимог Національного банку України описаний нормативом Н2. Чим вище значення цього показника, тим більший обсяг ризику, який власники банку готові взяти на себе. Навпаки, зменшення значення показника вказує на збільшення частки ризику, яку несуть кредитори та вкладники банку [29].

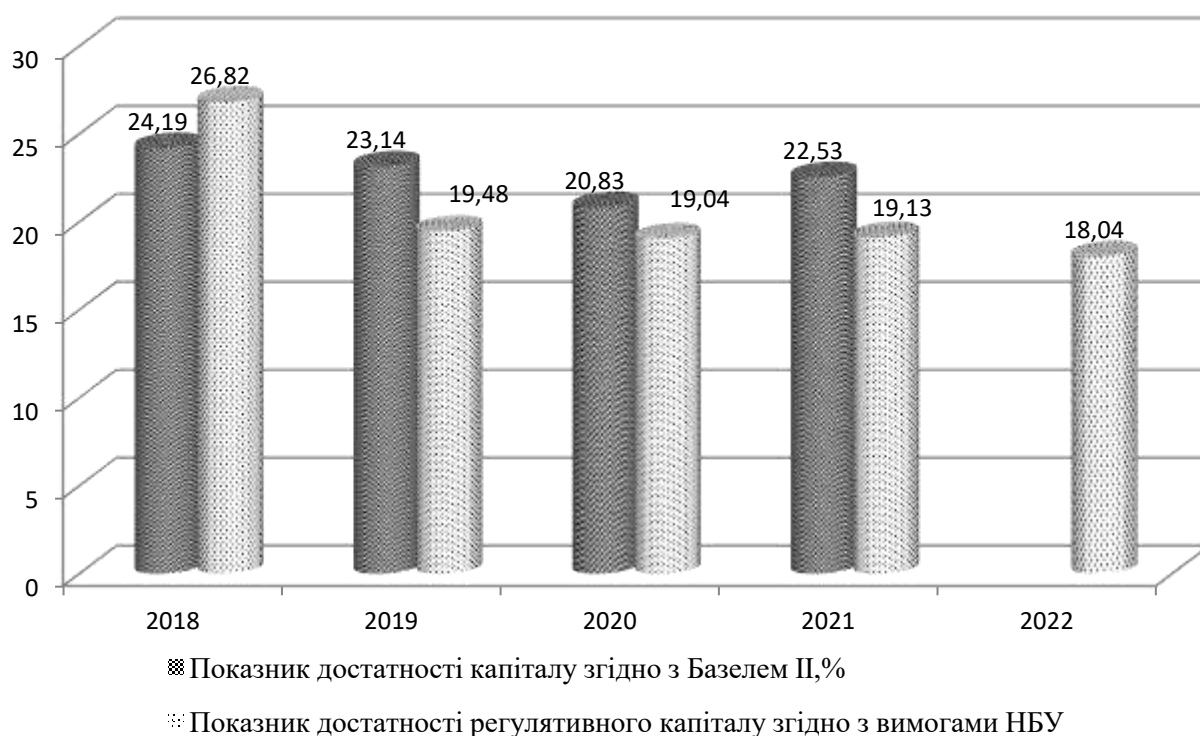

Рис. 2.6. Показники достатності капіталу АТ «Райффайзен Банк», %

Стандартне значення коефіцієнта Н2 для діючих банків повинно бути не менше 10%, в той час як для нових банків норматив підвищується до не менше 15%. Протягом весь часовий період від 2018 до 2022 року цей норматив залишався відповідним.

Приділимо увагу абсолютним та відносним відхиленням значень цих показників (табл. 2.2) [22, 23, 24, 25].

Відхилення показника «за Базелем» складало -4,34% у 2019 році, наступного року відбулося подальше зменшення показника, майже на 10%. Проте, в 2021 році вже спостерігалася позитивна динаміка зростання обсягів власного капіталу та рівня його достатності (+8,16% від рівня 2020 року).

Таблиця 2.2

**Абсолютні відхилення показників загальної інформації про АТ
«Райффайзен Банк»**

Показник	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Показник достатності капіталу згідно з Базелем II	-1,05	-2		-
Показник достатності регулятивного капіталу згідно з вимогами НБУ	-7,34	0	0	-1
Кількість відділень банку	2	1	-9	-99
Кількість працівників (консолідовано)	-92	-96	-128	-923

Розглянемо відсоткові відхилення, оскільки вони є більш інформативними (табл. 2.3) [29].

Таблиця 2.3

**Відносні відхилення показників загальної інформації про АТ «Райффайзен
Банк»**

Показник	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Показник достатності капіталу згідно з Базелем II	-4,34	-9,98	8,16	-
Показник достатності регулятивного капіталу згідно з вимогами НБУ	-27,37	-2,26	0,47	-5,70
Кількість відділень банку	0,40	0,20	-1,80	-20,20
Кількість працівників (консолідовано)	-1,17	-1,24	-1,67	-12,26

Згідно з наявними даними, різкий спад показника достатності регулятивного капіталу відповідно до вимог НБУ був зафіксований у 2019 році, зі швидкістю спаду -27,37% від рівня 2018 року. Протягом наступних двох років динаміка була помірною (-2,26% у 2020 році та +0,47% у 2021 році). У 2022 році показник достатності регулятивного капіталу значно перевищив вимоги НБУ (18,04), проте це значення на 5,7% менше, ніж у 2021 році.

Для детальнішого аналізу було виконано коефіцієнтний аналіз фінансового стану АТ «Райффайзен Банк» (табл. 2.4).

Коефіцієнт мультиплікатора капіталу визначає обсяг активів, сформованих за рахунок кожної гривні капіталу. Високий рівень мультиплікатора свідчить про великий потенціал банку для формування активів і отримання доходів.

Таблиця 2.4

Коефіцієнтний аналіз фінансового стану АТ «Райффайзен Банк»

Коефіцієнти	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Коефіцієнт мультиплікатора капіталу	6,30	6,29	8,20
Коефіцієнт надійності	0,20	0,20	0,15
Окупність витрат доходами	2,21	2,25	3,19
Рентабельність активів	0,07	0,06	0,04
Коефіцієнт активності залучення позичених і залучених коштів	0,79	0,80	0,82
Коефіцієнт загальної інвестиційної активності в цінні папери і пайову участь	0,05	0,06	0,10

Значення цього коефіцієнта знаходиться в інтервалі 5-10, що є допустимим, і свідчить про те, що банк має низький ризик банкрутства. Відзначається зростання показника з 6,3% у 2020 році до 8,2% у 2022 році.

Коефіцієнт надійності вказує на рівень залежності банку від залучених коштів. Нормативне значення цього коефіцієнта (не менше 5%) виконується, свідчаючи про високий рівень надійності банку, хоча спостерігається зниження з 20% у 2020-2021 роках до 15% у 2022 році.

Важним етапом у забезпеченні ліквідності банку є аналіз та управління ризиком ліквідності. Варто відзначити, що ризик ліквідності визначає ймовірність збитків чи додаткових витрат, або невиходу доходів через неспроможність банку фінансувати ріст активів чи виконувати свої зобов'язання вчасно [3]. Зазвичай, цей ризик виникає через незаплановані скорочення або зміни джерел фінансування та неспроможність передбачити чи врахувати зміни на ринку, які можуть вплинути на можливість швидко реалізувати активи з мінімальними втратами. Отже, проведення аналізу показників ліквідності є важливим для регулювання стану ліквідності. З цією метою, керівництво банку регулярно здійснює стрес-тестування ризику ліквідності, враховуючи різні сценарії, такі як фінансова та репутаційна кризи банку, а також комбінований сценарій. Це дозволяє виявити причини можливих проблем із ліквідністю та оцінити відповідність результатів ризик-тестів встановленому банком рівню ліквідності [29].

Крім того, керівництво банку щоденно моніторить коефіцієнти ліквідності, встановлені НБУ, та за потреби проводить стрес-тестування та аналіз різних сценаріїв. Згідно зі звітністю банку [45], значення показників ліквідності, розрахованих відповідно до вимог НБУ, у період з 2020 по 2022 роки мали такі значення (табл. 2.5):

Таблиця 2.5

Значення нормативів ліквідності АТ "Райффайзен Банк"

Нормативи ліквідності	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Н4 «Норматив миттєвої ліквідності» (нормативне значення не менше 20 %), %	42,91	—	—
Н5 «Норматив поточної ліквідності» (нормативне значення не менше 40 %), %	52,51	—	—
Н6 «Норматив короткострокової ліквідності» (нормативне значення не менше 60 %), %	84,25	81,96	88,4
LCR _{вв} «Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами» (нормативне значення не менше 100 %), %	—	197,66	286,14
LCR _{ів} «Норматив коефіцієнта покриття ліквідністю в іноземній валюті» (нормативне значення не менше 100 %), %	—	196,26	467,56

Як вказано в табл. 2.5, в період з 2020 по 2022 рр. спостерігалась відповідність за всіма показниками, за винятком значень, що вказують на певне зростання в 2022 р. Зокрема, норматив Н6 піднявся до 88,4%, LCR_{вв} збільшився майже на 100% – з 197,66% у 2021 р. до 286,14% у 2022 р., а показник LCR_{ів} суттєво зріс із 196,26% у 2021 р. до 467,56% у 2022 р. Таким чином, можна зазначити, що банк приділяє значну увагу аналізу ліквідності.

Крім того, під час дослідження проведено аналіз структури активів за рівнем ліквідності (табл. 2.6). На підставі отриманих даних можна зробити висновок, що ліквідні активи складають найбільшу частку в загальній сумі активів банку, у той час як неліквідні активи займають меншу частку.

Аналізуючи структуру активів за рівнем ліквідності (табл. 2.6), можна підкреслити, що частка високоліквідних активів виявляє тенденцію до зростання, становлячи відповідно 16,24%, 16,01%, та 20,90% у 2020-2022 роках. Ці значення відповідають рекомендованому рівню, що перевищує 15%.

Таблиця 2.6

Аналіз структури активів за рівнем ліквідності АТ «Райффайзен Банк»

Групи активів	2020 р.		2021 р.		2022 р.	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
Високоліквідні активи	13 590 783	16,24	15 234 750	16,01	23 744 487	20,9
Ліквідні активи	56 120 156	67,08	61 090 483	64,2	73 820 311	64,97
Разом робочі активи	69 710 939	83,32	76 325 234	80,21	97 564 798	85,86
Низьколіквідні активи	115 289	0,14	95 791	0,1	93 665	0,08
Неліквідні активи	99 257	0,12	83 153	0,09	87 758	0,08
Неприбуткові активи	2 881 772	3,44	3 864 424	4,06	4 118 095	3,62
Квазіактиви	5 764 219	6,89	11 159 251	11,73	5 288 723	4,65
Усього активів	83 664 318	100	95 158 660	100	113 628 317	100

Проте важливо, щоб керівництво банку було уважним до цього показника, оскільки високий рівень високоліквідних активів може створити ризик надлишкової ліквідності, що призводить до недоотримання частини доходів через менш дохідні високоліквідні активи. Щодо частки ліквідних активів, то вона становить 67,08%, 64,20%, та 64,97% у 2020-2022 роках відповідно, що відповідає нормативним вимогам у діапазоні 61-70% [22, 23, 24, 25]..

В ході дослідження були також розраховані інші показники стану ліквідності, серед яких слід визначити коефіцієнт миттєвої ліквідності, загальної ліквідності зобов'язань банку, відношення високоліквідних до робочих активів, коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань, ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів, а також коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань (табл. 2.7). Як можна відзначити, коефіцієнт миттєвої ліквідності відповідає нормативним вимогам і виявляє тенденцію до зростання, збільшуючись з 23,37% у 2020 році до 26,93% у 2022 році. Це свідчить про здатність банку своєчасно виконувати грошові зобов'язання завдяки високоліквідним активам.

Таблиця 2.7

Значення показників ліквідності АТ «Райффайзен Банк»

Коефіцієнти	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Нормативне значення
Коефіцієнт миттєвої ліквідності, %	23,37	22,87	26,93	не менше 20 %
Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку, %	123,90	120,15	115,18	більше 100 %
Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів, %	19,47	19,94	24,32	не менше 20 %
Коефіцієнт ресурсної ліквідності зобов'язань, %	83,26	77,24	74,91	близько 70-80 %
Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів, %	81,85	71,87	52,19	—
Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань, %	24,23	23,99	28,15	—

Коефіцієнт загальної ліквідності зобов'язань банку відповідає нормативним вимогам і демонструє, що банк має здатність погасити зобов'язання за допомогою усіх своїх активів. Проте, в 2022 році спостерігається невелике зниження цього показника (з 119% у 2020-2021 роках до 114% у 2022 році), на що керівництву банку слід звернути увагу. Коефіцієнт відношення високоліквідних до робочих активів демонструє тенденцію до зростання, збільшуючись з 19,47% у 2020 році і досягаючи нормативних вимог на рівні 24,32% у 2022 році. Цей коефіцієнт вказує на частку високоліквідних активів у загальних робочих активах та можливий надлишок ліквідності.

Щодо коефіцієнту ресурсної ліквідності зобов'язань, то в 2020 році він складав 83,26%, що перевищує нормативне значення, але в 2022 році знизився до 74,61%. Цей коефіцієнт свідчить про те, що зобов'язання банку є забезпеченими дохідними активами. Коефіцієнт ліквідного співвідношення виданих кредитів і залучених депозитів демонструє тенденцію до зменшення (з 81% у 2020 році до 52% у 2022 році) і свідчить про те, що видані кредити не забезпечені переважаючим обсягом залучених депозитів, що може створювати ризик незбалансованої ліквідності [22, 23, 24, 25].

Коефіцієнт генеральної ліквідності зобов'язань зросився із 24,23% у 2020 році до 28,15% у 2022 році, свідчачи про здатність банку погашати

зобов'язання за рахунок високоліквідних активів та через продаж майна. Отже, банк відповідає нормативним вимогам майже за всіма показниками, але керівництву слід звернути увагу на обсяги виданих кредитів та залучених депозитів з метою уникнення ризиків незбалансованої ліквідності. Підсумовуючи проведений аналіз ліквідності, можна визначити, що банк відповідає нормативним вимогам щодо показників ліквідності і є достатньо забезпеченим ліквідними активами. Однак для поліпшення стану ліквідності банк може активізувати свою інвестиційну діяльність.

2.2. Оцінка депозитної діяльності АТ «Райффайзен Банк»

Оцінка діяльності щодо депозитів у АТ «Райффайзен Банк» включає аналіз змін в сумах депозитів протягом останніх трьох фінансових років та їх дослідження з урахуванням окремих класифікаційних параметрів. З метою проведення оцінки необхідно створити відповідні таблиці на основі фінансової звітності АТ «Райффайзен Банк» за період 2020-2022 роки [20; 22]. Отже, в таблиці 2.8 відображена динаміка депозитів банківської установи в залежності від терміну дії депозитних договорів за період з 2020 по 2022 роки. Зазначемо, що банк надає своїм клієнтам депозити наступних термінів: до 3 місяців; від 3 до 12 місяців; від 1 року до 5 років; понад 5 років.

Усі види депозитів, за винятком тих, що мають термін понад 5 років, проявили позитивну тенденцію. Наприклад, сума депозитів на термін до 3 місяців в 2021 році зросла на 43,64%, досягнувши вартості в 9555151 тис. грн у 2022 році, що майже на половину перевищує значення 2020 року. Депозити на термін від 3 до 12 місяців в 2021 році збільшилися на 1026043 тис. грн або майже 26%, а в 2022 році відбулося збільшення на 806023 тис. грн або 16,02%.

Суми депозитів на термін від 1 року до 5 років зазнали найсуттєвіших змін, зростаючи у 2021 році вдвічі і досягаючи вартості в 227178 тис. грн у 2022 році, що майже в 4,5 рази перевищує значення 2020 року.

Таблиця 2.8

Динаміка депозитів АТ «Райффайзен Банк» у розрізі термінів

Показник	2020р.	2021р.	2022р.	Абсолютне відхилення, +/-			Відносне відхилення, %		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020	2021/2020	2022/2021	2022/2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Депозити терміном до 3 місяців	6451341	9266870	9555151	2815529	288281	3103810	43,64	3,11	48,11
Депозити терміном від 3 до 12 місяців	4005636	5031679	5837702	1026043	806023	1832066	25,61	16,02	45,74
Депозити терміном від 1 до 5 років	50501	126422	227178	75921	100756	176677	150,34	79,70	349,85
Депозити на термін понад 5 років	5200	1240	461	-3960	-779	-4739	-76,15	-62,82	-91,13
Всього	10512678	14426211	15620492	3913533	1194281	5107814	37,23	8,28	48,59

Ця позитивна тенденція свідчить про зростання попиту фізичних та юридичних осіб на короткострокові та середньострокові депозитні продукти банківської установи.

Зменшення обсягів депозитів на термін понад 5 років з 5200 тис. грн у 2020 році до 461 тис. грн у 2022 році, або майже вдвічі, може бути пов'язане з невпевненістю населення стосовно платоспроможності та фінансової стійкості банківської установи в довгостроковому періоді, особливо в умовах фінансово-економічної та політичної нестабільності в країні. Для більш докладного вивчення структури депозитів АТ «Райффайзен Банк» за різними термінами дії депозитних договорів, пропонується побудувати таблицю 2.9 за період з 2020 по 2022 роки [22, 23, 24, 25].

Таблиця 2.9

Структура депозитів АТ «Райффайзен Банк», %

Показник	2020р.	2021	2022	Абсолютне відхилення, +/-		
				2021-2020	2022-2021	2022-2020
Депозити терміном до 3 місяців	61,367	64,236	61,171	2,869	-3,066	-0,197
Депозити терміном від 3 до 12 місяців	38,103	34,879	37,372	-3,224	2,493	-0,731
Депозити терміном від 1 до 5 років	0,480	0,876	1,454	0,396	0,578	0,974
Депозити на термін понад 5 років	0,049	0,009	0,003	-0,041	-0,006	-0,047
Всього	100	100	100	-	-	-

Так, можна відзначити, що протягом розглянутого періоду найвищий відсоток депозитів у АТ «Райффайзен Банк» спостерігався у категорії з терміном до 3 місяців (понад 60%), тоді як найнижчий відсоток припадав на депозити на термін понад 5 років (менше 1%). Загальна структура депозитів банку майже не зазнала змін у період з 2020 по 2022 роки. У 2021 році внаслідок скорочення частки депозитів від 3 до 12 місяців на 3,22 відсоткових пункти і частки депозитів терміном понад 5 років на 0,04 відсоткових пункти відбулося невелике збільшення часток депозитів з терміном до 3 місяців та від 1 до 5 років на 2,87 та 0,40 відсоткових пункти відповідно.

У 2022 році частка депозитів терміном до 3 місяців та терміном понад 5 років мала тенденцію до зниження, зменшившись на 3,07 та 0,01 відсоткових пункти відповідно. Це призвело до підвищення часток депозитів з термінами від 3 до 12 місяців та від 1 до 5 років на 2,49 та 0,58 відсоткових пункти відповідно. Загалом, за три роки відбулося зниження усіх часток, за винятком частки депозитів терміном від 1 до 5 років.

Наступний етап передбачає оцінку депозитної політики АТ «Райффайзен Банк» у контексті депозитних рахунків юридичних та фізичних осіб. (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Динаміка депозитів АТ «Райффайзен Банк» у розрізі вкладників

Показник	2021р.	2022р.	Абсолютне відхилення, +/-	Відносне відхилення, %
			2022-2021	2022/2021
Великі підприємства	5766744	4472891	-1293853	-22,44
Фізичні особи	7090433	8596911	1506478	21,25
Мікро- підприємства	897388	1610617	713229	79,48
Малі підприємства	425222	587278	162056	38,11
Всього	14179787	15267697	1087910	7,67

На жаль, у фінансовій звітності за 2020 рік банк не включив інформацію щодо депозитів з подробицями за рахунками. Таким чином, як видно з таблиці, протягом зазначеного періоду спостерігалось значуще зменшення суми строкових депозитів великих підприємств на 1293853 тис. грн. або 22,44%. З іншого боку, сума строкових депозитів фізичних осіб, мікро- та малих підприємств відзначалася тенденцією до зростання. Зокрема, на кінець 2022 року сума строкових депозитів фізичних осіб досягла 8596911 тис. грн., що на 21,25% перевищує показники 2021 року [22, 23, 24, 25]..

У 2022 році сума строкових депозитів мікро-підприємств зросла до 1610617 тис. грн. порівняно з 897388 тис. грн. на кінець 2021 року, представляючи збільшення на 79,48%. Також відзначається зростання суми строкових депозитів малих підприємств, яка на кінець аналізованого періоду становила 587278 тис. грн. порівняно з 425222 тис. грн. у 2021 році, що свідчить про збільшення на 38,11%. Це призвело до загального збільшення

суми строкових депозитів у 2022 році на майже 8%, що слугує позитивним показником ефективної депозитної політики банку.

Важливо відзначити, що структуру строкових депозитів юридичних осіб у 2021 та 2022 роках формували строкові депозити, які були залучені від п'яти найбільших юридичних вкладників на суму 2747560 тис. грн. та 1819027 тис. грн. відповідно. Найбільша частка строкових депозитів у розрізі вкладників в усі роки припадала на строкові депозити фізичних осіб, які займали у 2021 році 50%, а у 2022 – 56,31%. Натомість, строкові депозити малих підприємств в обидва роки займали найменшу частку, яка складала від 3% до 3,85%. На депозити великих підприємств у 2021 році припадало понад 40% загальної суми депозитів, проте, в результаті суттєвого скорочення їх суми протягом року, на кінець 2022 року їх частка склала 29,30%, що більше ніж на 11 відсоткових пункти є меншим, аніж у 2021 році. В свою чергу, частка строкових депозитів мікро-підприємств у 2021 році на 3,33 відсоткових пункти перевищувала частку строкових депозитів малих підприємств. Протягом аналізованого періоду їх частка також мала позитивну тенденцію, збільшившись за рік на 4,22 відсоткових пункти.

Таблиця 2.11

Вплив депозитів на формування ресурсної бази АТ «Райффайзен Банк»

Аспекти	Опис
Залучення коштів	Депозити є основним джерелом залучення фінансових ресурсів для банку. Збільшення обсягів депозитів сприяє розширенню ресурсної бази.
Диверсифікація термінів	Різноманіття термінів депозитів дозволяє банку оптимізувати стратегії ліквідності та кредитування. Різні терміни дозволяють управляти балансом коштів.
Диверсифікація вкладників	Залучення коштів від різних категорій вкладників, таких як фізичні та юридичні особи, великі та малі підприємства, робить ресурсну базу стійкою та менш вразливою до ризиків.
Стабільність та ліквідність	Формування ресурсів через депозити допомагає банку забезпечити стабільність та ліквідність, що є важливим для ефективного функціонування та уникнення фінансових криз.
Довіра та репутація	Позитивний досвід роботи з депозитами сприяє підвищенню довіри вкладників та усій фінансовій спільноті, що збільшує репутацію банку на ринку.
Сервіс та інновації	Введення нових та конкурентоспроможних депозитних продуктів дозволяє банку привертати нових вкладників та розширювати ресурсну базу за рахунок підвищення конкурентоспроможності.

Таким чином, було проаналізовано депозитну політику акціонерного товариства «Райффайзен Банк». Загалом, депозитна політика банку в більшості випадків має позитивну динаміку, що свідчить про ефективність управління у цій сфері. Також позитивна динаміка депозитної політики АТ «Райффайзен Банк» має значущий вплив на формування його ресурсної бази. Ефективне керування депозитною діяльністю сприяє збільшенню обсягів залучених коштів, що становить основу для ресурсів банку.

Отже, ефективна депозитна політика не лише забезпечує ресурси для банку, але й сприяє його стійкому розвитку та конкурентоспроможності.

РОЗДІЛ 3. МІНІМІЗАЦІЯ РИЗИКІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ БАНКАМИ РЕСУРСНОЇ БАЗИ

Формування та реалізація банківської діяльності, а також утворення ресурсної бази банків, не можуть ігнорувати наявні ризики, що є невід'ємною частиною функціонування будь-якого банку. Іншими словами, при розгляді даного твердження можна визначити ризик у банківській справі як ймовірність події, яка може викликати втрати частини коштів банку, негативно позначитися на його прибутку чи капіталі, а також призвести до додаткових витрат унаслідок банківських операцій чи зміни умов зовнішнього середовища.

Виникнення банківських ризиків зумовлено тим, що вартість банківських активів та зобов'язань піддається коливанням під впливом різноманітних чинників, таких як економічні, політичні, соціальні та інші. Метою класифікації банківських ризиків є створення управлінської системи, яка дозволить банку прогнозувати, аналізувати та мінімізувати окремі види ризиків та зменшити загальний вплив ризиків на його діяльність [30].

Найпоширенішим є поділ ризиків на три основні категорії: фінансові ризики, які включають кредитний, ліквідності, ціновий, базисний, ризик зміни відсоткових ставок, валютний, ринковий, ризик інфляції, неплатоспроможності та інші. Вони пов'язані з непередбаченими змінами в обсягах, доходності, вартості та структурі активів і пасивів. Функціональні ризики, такі як стратегічний, технологічний, ризик операційних або накладних витрат (ризик неефективності), ризик упровадження нових продуктів і технологій. Ці ризики виникають під час створення продукту чи надання послуги через несвоєчасний або неповний контроль за фінансово-господарською діяльністю та недостатній аналіз відповідної інформації. Інші зовнішні ризики, такі як ризик невідповідності, втрати репутації та ризик країни.

Мінімізація банківських ризиків доцільна за допомогою системи ризик-менеджменту, що включає наступні компоненти: ідентифікація ризику; застосування різноманітних методів для оцінки ризиків; використання інструментів для обмеження та зниження ризиків; моніторинг та прогнозування

ризиків; організаційна структура та інформаційні потоки, які забезпечують ефективну роботу цієї системи [34].

Стратегічний банківський ризик-менеджмент слід доповнювати розробленням конкретних заходів і методів регулювання, які відображені на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Загальні методи банківського ризик-менеджменту в процесі формування банківських ресурсів [71]

Система ризик-менеджменту повинна вирішувати такі завдання: оптимізація співвідношення потенційних можливостей, ризиків, розміру капіталу і темпів зростання банку; реалізація системного підходу до оцінки і управління ризиками; співвідношення ризиків та можливостей для досягнення найкращих результатів; включення важливої частини ухвалення управлінських рішень; підвищення керованості банку за допомогою створення адекватної структури контролю [38].

Різноманітних методи оцінки та управління ризиками, пов'язаними з формуванням ресурсів банку можна сформувати в таблиці 3.1. Ці методи дозволяють банкам ефективно оцінювати та управляти ризиками в контексті

формування ресурсів, забезпечуючи стабільність та стійкість їхнього фінансового стану.

Таблиця 3.1

Методи оцінки та управління ризиками при формуванні банківських ресурсів

Метод	Опис
1. Структурний аналіз банківських ресурсів	Проводиться з метою визначення індивідуальної структури ресурсів банку, яка залежить від його спеціалізації, діяльності та ринкових умов. Порівняльний аналіз може бути проведений за складом акціонерів, групами клієнтів та термінами ресурсів. Кількісний аналіз допомагає визначити роль кожного контрагента в нарощенні ресурсів.
2. Аналіз структури залучених ресурсів банку за формою вилучення	Проводиться для оцінки ступеня зміни обсягів ресурсів, залучених на поточні рахунки та строкові вклади. Визначає значимість кожного джерела залучених ресурсів та їхню динаміку. Висока частка стабільної частини пасиву сприяє стабільності та вищій дохідності банку.
3. Аналіз структури залучених ресурсів за термінами	Групує кошти на рахунках клієнтів за термінами для аналізу співвідношення активів і пасивів за термінами та сумами. Допомагає оцінити терміни можливого повернення коштів та регулювати ліквідність банку.
4. Оцінка ризику трансформації ресурсів	Визначається через невідповідність за термінами активів і пасивів, що може призвести до ризиків. Використовується коефіцієнт трансформації для вимірювання цієї різниці та регулювання структури активів і пасивів.
5. Оцінка ступеня стабільності залучених банківських ресурсів	Використовується для детальної характеристики ресурсів банку та визначення стабільної частини депозитів, яку можна використовувати для кредитування. Важлива для планування розміщення коштів та визначення стабільних джерел ресурсів.
6. Створення інформаційної бази для аналізу якості залучених ресурсів	Вимоги до інформаційної бази для аналізу включають високу достовірність, репрезентативність та повноту. Додавання кількісних та структурних даних для аналізу якості ресурсів.
7. Оцінка конкурентних позицій банку	Визначення темпів приросту ресурсів та порівняння їх із темпами інших банків для оцінки масштабів розширення діяльності та мобілізації ресурсів.
8. Аналіз ресурсів банку з урахуванням ступеня їх ліквідності	Зіставлення залучених та розміщених коштів для планування активних операцій та досягнення максимального прибутку при підтримці ліквідності. Використання динамічних рядів для аналізу нормативів ліквідності.

До ризиків, пов'язаних із формуванням банківських ресурсів, належать наступні аспекти: ризик незбалансованої ліквідності, який виникає внаслідок значного зняття коштів клієнтами банку, включаючи дочасне зняття грошових ресурсів із строкових та ощадних вкладів. Це може призвести до серйозних

наслідків, включаючи можливість банкрутства; ризик втраченої вигоди, пов'язаний із неможливістю банку залучити необхідні ресурси для активних операцій через різноманітні причини, такі як складна економічна ситуація, конкуренція, відсутність партнерських зв'язків та інші; процентний ризик, що виникає при несприятливій ситуації на ринку депозитів, зокрема, подорожчання залучення ресурсів для банку: ризик трансформації, який може проявлятися у вигляді ризиків ліквідності, процентного ризику та інших форм [40, 41].

На основі аналізу ліквідності банку виходять ключові висновки, які стосуються його надійності, ефективності кредитної діяльності та рівня ризик-менеджменту. Якщо, незважаючи на застосування різних методів, ризик залишається високим, керівництво банку може вирішити уникнути його. Це досягається шляхом обмеження обсягів операцій, що призводить до зменшення можливих втрат та скорочення ризикового періоду.

Проте проблема ліквідності виходить за межі окремого банку, оскільки її дефіцит може вплинути на всю банківську систему. Управління ризиком ліквідності стає ключовою умовою для довіри до банківської системи країни, і центральний банк приділяє цьому питанню велику увагу.

Вплив світової фінансової кризи на українські банки призвів до втрат можливості отримувати дешеві кредити, зменшення обсягів кредитування та відтоку вкладів. Це призвело до зменшення банківських ресурсів, і Національний банк України прийняв заходи, такі як заборона на дочасне повернення депозитів, для стабілізації ситуації.

Для забезпечення ліквідності банків у період кризи Національний банк України вніс зміни в положення про регулювання ліквідності, зокрема, скоротив максимальний термін рефінансування та розширив перелік застав, прийнятних для отримання кредитів рефінансування.

З метою вдосконалення регулювання ліквідності, Національний банк встановив нормативи, але їх статичність та ретроспективність роблять їх неідеальними індикаторами ліквідності банків. Залишок коштів на кореспондентському рахунку в Національному банку залишається ключовим елементом миттєвої ліквідності будь-якого банку.

ВИСНОВКИ

Сучасний фінансовий ландшафт постійно перебуває під впливом різноманітних факторів, що ставлять перед комерційними банками, такими як АТ «Райффайзен Банк», численні виклики у формуванні ресурсної бази. Низка проблем виникає як через глобальні економічні та фінансові турбулентності, так і через специфічні особливості українського банківського сектора.

Важливою проблемою є забезпечення ліквідності та кризової стійкості. Сучасні глобальні економічні нестабільності ставлять банки перед завданням забезпечити достатню ліквідність для уникнення обмежень у веденні операцій та забезпечення стійкості в умовах фінансового кризису. АТ «Райффайзен Банк» має бути особливо уважним у вирішенні цього завдання, враховуючи вплив світових криз на доступ до зовнішніх ресурсів та здатність залучати капітал.

Специфіка українського ринку додає викликів у формуванні ресурсів для банків. Відсутність стабільності на фінансовому ринку та часті зміни в умовах регулювання можуть впливати на стратегії формування ресурсів. Українські банки, включаючи АТ «Райффайзен Банк», повинні бути готові адаптуватися до локальних умов та змінювати підходи до формування ресурсної бази для забезпечення стійкості та ефективності діяльності.

Нагальним завданням є розширення ресурсів. Зростаючі вимоги до капіталу та ресурсів вимагають від банків, зокрема АТ «Райффайзен Банк», стратегічного планування для залучення додаткових депозитів та розробки інноваційних фінансових продуктів. Розширення клієнтської бази та підтримка відкриття нових джерел фінансування стають важливим елементом успішного формування ресурсів.

У ході аналізу фінансової звітності АТ «Райффайзен Банку» за останні п'ять років виявлено, що банк не надає інформації щодо депозитів в розрізі окремих рахунків. Проте, здійснений огляд руху строкових депозитів свідчить про значний спад суми депозитів великих підприємств, водночас із зростанням депозитів фізичних осіб, мікро- та малих підприємств. Суттєве зменшення суми

депозитів великих підприємств може бути покликане різноманітними факторами, такими як зміни в економіці, бізнес-стратегії компаній, чи зміни відносин з банком. Одночасно, зростання депозитів фізичних осіб, мікро- та малих підприємств свідчить про позитивну динаміку в цьому сегменті.

Важливо відзначити, що в період з 2020 по 2022 роки відбулося покращення багатьох показників, що вказують на високий рівень ліквідності банку. Норматив Н6 піднявся до 88,4%, LCR_{вв} збільшився майже на 100%, з 197,66% у 2021 році до 286,14% у 2022 році, а показник LCR_{ів} значно зрос з 196,26% у 2021 році до 467,56% у 2022 році. Ці дані свідчать про високий рівень управління ліквідністю та відповідність банком нормативам. Отже, можна визначити, що АТ «Райффайзен Банк» приділяє значну увагу аналізу ліквідності та демонструє позитивні тенденції в покращенні своїх регулятивних показників.

Викликом є також технологічна трансформація банківського сектора. Від АТ «Райффайзен Банк» очікується активна адаптація до новітніх технологій та цифрової трансформації. Розвиток інформаційно-технічної інфраструктури та впровадження цифрових ініціатив можуть виявитися ключовими для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності.

Надто важливою стає проблема управління ризиками кредитування. Зростання ризиків неплатоспроможності клієнтів може впливати на ресурсну базу банку. Для АТ «Райффайзен Банк» важливо забезпечити ефективну оцінку та управління кредитним портфелем для зменшення можливих втрат та підтримки стабільності.

Усі ці виклики створюють складний фінансовий ландшафт для комерційних банків, і АТ «Райффайзен Банк» виборює собі шлях серед цих труднощів. Спритність у вирішенні цих завдань та активна адаптація до змін у фінансовому середовищі стануть визначальними факторами для забезпечення стійкості та успіху у формуванні ресурсної бази в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеєнко М. Д. Структура капіталу комерційного банку / М. Д. Алексеєнко. Фінанси України. 2001. № 4. С. 123–131.
2. Белова І. В., Білецька І. С. Впровадження нових вимог щодо оцінки кредитного ризику у банках України. URL: <http://www.inter-nauka.com>
3. Бурій К. П. Класифікація фінансових ризиків банківських установ. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2010. Вип. 154. Ч. 3. – С. 49–56.
4. Васильєва Т. А. Управління ризиками банків: монографія у томах. Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, С. М. Козьменко та ін.] / За ред. д-ра екон. наук, проф. А.О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т.А. Васильєвої. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 283 с.
5. Волков Д. П. Аналіз банківських ризиків: основні підходи до визначення. Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. 2013. Вип. 10(3). С. 131 – 139. URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(3\)23.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(3)23.pdf).
6. Волкова В. В. Методичні аспекти управління ризиком кредитного портфеля банку. Економіка і організація управління. 2016. № 1(21). С. 45 – 52.
7. Гаряга Л. О. Кредитний ризик: ідентифікація, класифікація та методи оцінки. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. Суми : УАБС НБУ, 2006. Т. 17. С. 318 – 329.
8. Дзюблюк О. В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки. К. : Поліграфкнига, 2000. 512 с.
9. Демчук Н.І., Абахтімова А. А. Управління банківськими ризиками. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Вип. 24. Ч.1. С. 117-119.
10. Дмітрієва А. О. Формування ресурсної бази комерційного банку в умовах глобалізації фінансової системи України. Вісник СевНТУ. 2011. № 116. С. 46–49.
11. Дядюк М. А. Управління ризиками: консп. лекц. Харків. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/1893> (дата звернення: 26.10.2023).
12. Жарій Я. В., Дубина М. В. Банківська безпека : навчальний посібник.

Чернігів : ЧНТУ. 2016. 25 с.

13. Житний П.Є., Шаповалова С.М., Карамішева Г.М. Світова практика стрес – тестування у банках України. Вісник Української академії банківської справи Науково-практичний журнал. 2011. № 1 (30) URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/VUABS/2011_1/30_03_08.pdf

14. Заруцька О. П. Удосконалення підходів до стрес-тестування банків у системі банківського нагляду. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи. 2020. Вип. 36. С. 180-187. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/pprbsu_2020_36_22.pdf.

15. Енциклопедичний словник бізнесмена: менеджмент, маркетинг, інформатика / за ред. М. І. Молдованова. К. : Техніка, 1993. 856 с.

16. Енциклопедія банківської справи України / редкол. В. С. Стельмах (голова) [та ін.]. К. : Молодь, Ін Юре, 2001. 680 с.

17. Звіт про фінансову стабільність НБУ URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report> (дата звернення 23.11.2023)

18. Колодізев О. М. Удосконалення процесу управління прибутковістю банку. Формування ринкової економіки в Україні. Збірник наукових праць. Вип. 29. Ч. 1. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. С. 254 – 259.

19. Кудіна В. Г. Класифікація ризиків у банківській сфері: теорія та практика. Вісник Східноукраїнського університету ім. В. Даля. 2011. № 15 (169). Ч. 2. С. 34–39.

20. Лачкова В.М., Лачкова Л. І., Шевчук І. Л. Фінансовий менеджмент в банку: навч. Посібник. Х.: Видавець Іванченко І.С., 2017. 180 с.

21. Омельченко О. І. Управління банківськими ризиками. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" другого (магістерського) укл. О. І. Омельченко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Електрон. текстові дан. (1,87 МБ). Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 65 с.

22. Райффайзен Банк Аваль стає Райффайзен Банк. URL:

<https://raiffeisen.ua/news/raiffeisen-bank-aval-staye-raiffeisen-bank-1406>

23. Річний звіт 2021. URL: <https://raiffeisen.ua/storage/files/report-rbi-2021-ukr-1-1-1.pdf>

24. Річний звіт 2022. URL: <https://raiffeisen.ua/storage/files/34-196-p.pdf>

25. Окрема фінансова звітність. За рік, що закінчився 31 грудня 2020 року зі Звітом незалежного аудитора. URL: <https://raiffeisen.ua/storage/files/20-rba-separate-ukr-financial-statements-1-1-1-1-1-1-1.pdf>

26. Посохов І. М. Сучасні міжнародні стандарти ризик-менеджменту. Сучасні тенденції розвитку світової економіки: зб. матеріалів 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., Харків : ХНАДУ, 2017. Т. 2. С. 77 – 78.

27. Ребрик М. А., Потьомка Л. А., Пастушко А. В. Порівняльний аналіз методів стохастичного аналізу валютного ризику банку. Економічний аналіз: зб. наук. праць. 2013. Вип. 12. Частина 2. С. 83–90.

28. Фастовець М. Проблемні аспекти ризиковості кредитування малого бізнесу в Україні. Вісник НБУ. 2007. № 2. С. 38–45.

29. Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standard sand monitoring. Bank for International Settlements. Basel, December 2010. 53 p.

30. Final Report of the IIF Committee on Market Best Practices: Principles of Conduct and Best Practice Recommendations. Institute of International Finance. URL: https://www.iif.com/system/files/iif_final_report_of_the_committee_on_market_best_practices.pdf.

31. IFRS Foundation Constitution. IFRS Foundation. URL: <http://www.ifrs.org/NR/rdonlyres/0B820728-7F10-4877-8068-7B65D2A3058B/0/ConstitutionDec2010.pdf>.

32. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. Basel Committee on Banking Supervision. URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>.

33. Lebid O., Chmutova I., Zuieva O. & Veits O. (2018) Risk assessment of the bank's involvement in legalization of questionable income considering the influence of fintech innovations implementation. Маркетинг і менеджмент

інновацій. 2018. № 2. Р. 232-246.

34. Liquidity stresstesting: a survey of theory, empirics and current industry and supervisory practices. Bank for International Settlements. Basel, October 2013. 71 p.

35. Modeling Credit Risk for Commercial Loans. FRBSF Economic Letter. 2001. URL: www.frbsf.org/publications/economics/letter.

36. Principles for sound stress testing practices and supervision URL: <http://www.bis.org/publ/bcbs147.pdf>.

37. Schuermann T. (2013) Stress testing banks. Oliver Wyman Wharton Financial Institutions Center. February. 2013. 26 p.

38. Shapiro Alan C. (2006) Multinational financial management. Published by John Wiley and Son, Inc. 8th edition. 2006. 768 p.

39. Stein R. M. The role of stress testing in credit risk management. Journal of investment management. 2012. vol. 10, No4. pp. 64– 90.

40. Volkova, V. V. (2016) Metodychnyi aspekty upravlinnia ryzykom kredytnoho portfelia banku. Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia, No 1(21), p. 45-52.

41. Zarutska E., Pavlova T., & Sinyuk A. (2018). Structural-functional analysis as innovation in public governance (case of banking supervision). Marketing and Management of Innovations, 2018. P. 349-360.